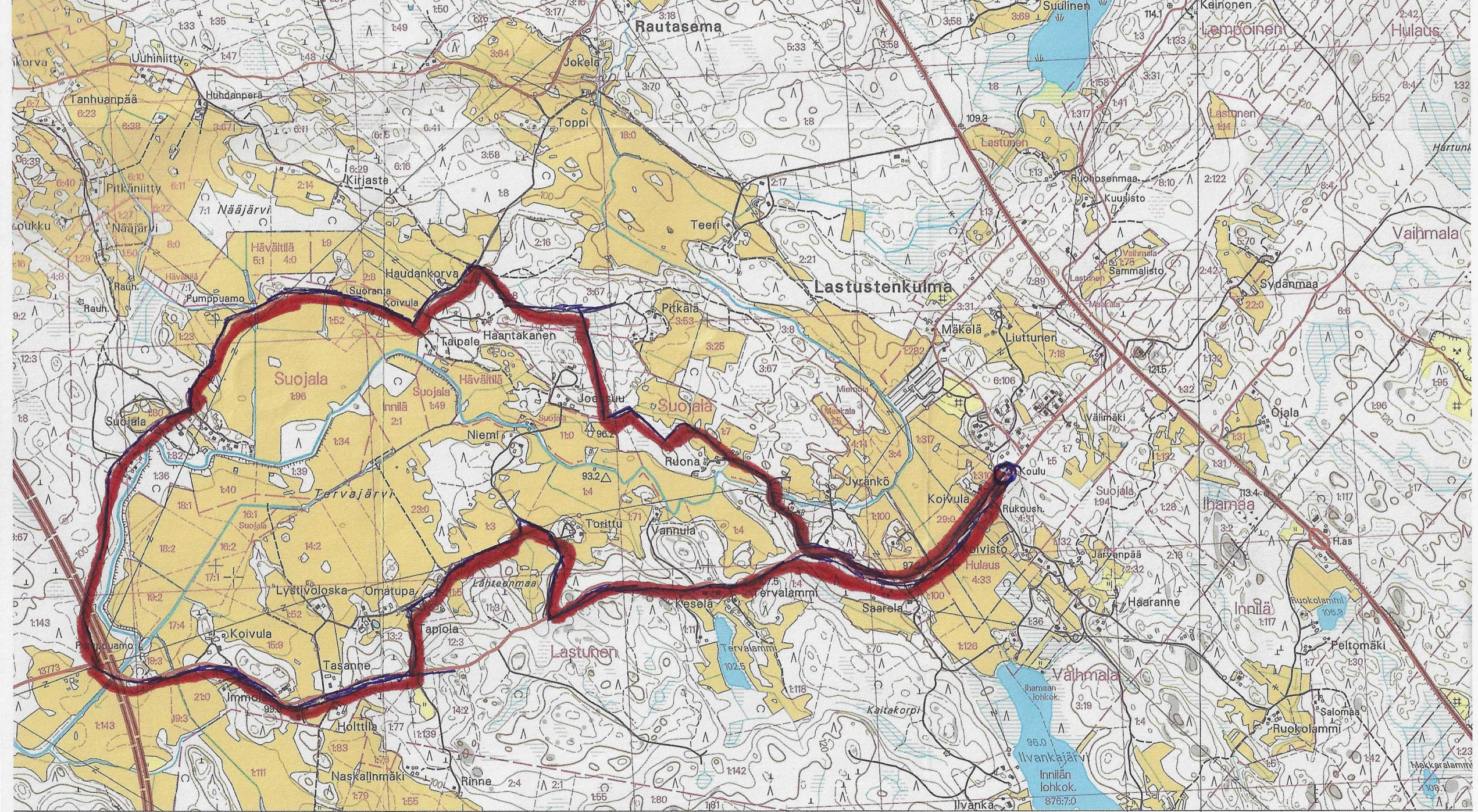

Lastusten perinteinen pyöräreki 14.6.25

Vetäjänä kylän pitkäaikainen asukas Juha Kuisma

Tapahtuma on osa Avoimet kylät –päivää

Teemana kuivatun Tervajärven kierros. Lähtö koulun portilta klo 14, lauantaina 14.6. Ajamme rauhallista vauhtia kuivatun Tervajärven ympäri, vanhoja teitä hyödyntäen. Pituus noin 12 km, kesto 2 tuntia, sisältää evästauon (omat eväät mukaan) ja luomumansikkatilan esittelyn Suojalassa. Myös yllätysohjelman mahdollisuus. Kuivattu Tervajärvi (ent. Vähä Tervajärvi) on kuivattu viiteen kertaan, lopullisesti onnistuen 1950-luvun alussa. Järven rantamaat olivat pitkään Lastusten kartanon karjatalouden perusta, sisältäen mm. 5 jättiläislatoa. Käymme myös Tervajärven kuivatusyhtiön pumppuasemalla ja ajamme pätkän 1500-luvun kylätietä.

- Näkymä Ruonantien sillalta Jyrängönkoskea alavirtaan. Maisema on kuin Kuusamosta. Täällä pistäytyy myös koskikara. Jyrängönkoski oli 1500-luvulla myllykoski. Mylly oli oletettavasti jossakin Holopaisille vievän sillan alapuolella. Myllyn suvantoa käytettiin vielä 1950-luvulla hevosten uittamiseen raskaiden töiden jälkeen. – Jyrängönkoski voidaan päätellä muinaiseksi lohikoskeksi, aikana, jolloin lohi nousi virtavesiin.

- Kuivatun Tervajärven peltoaukea suoraan pohjoisesta katsottuna. Tästä kohtaa Vaasan pataljoona marssi lumisohjossa maaliskuun lopulla 1918 yli silloisen järven kohti Lastusten kylätietä, nykyiseen Kuismantien haaraan. Siitä marssivat edelleen osa Lastusten kartanolle ja osa Innilään. Tervajärven keskellä oli tuolloin v. 1918 ruskeanpunertava osmankäämikasvusto, joka oli erään tutkijan mukaan Pohjois-Hämeen suurin. Järven ominaisuutena oli mataluus ja suuri vedenkorkeuden vaihtelu. Kartanon saha käytti järveä vesivoima-altaana ja pystyi sahaamaan pitkään sesonkia.

- Suojalassa on nykyään luomumansikkaa ja kekseliäs heinäpeikko ohikulkijan iloksi. Suojala kuului 200 vuoden ajan Lastusten kartanoon. Suojalantien alku on rakennettu tänne sivutilalle johtavaksi. Suojalan nimestä on kaksi selitystä. Toisen mukaan sinne paettiin vainolaisaikoina. Toisen mukaan nimi tulee vahvasta kallioharjanteesta, joka suojelee paikkaa pohjoistuulilta ja samalla pitkä ja kapea kallio toimii mikroilmastoa ylläpitävänä lämpöpatterina. -Taiteilija Kaarlo Atran äiti oli Suojalasta kotoisin.

- Tervajärven kuivatusyhtiön pumppukopin kylki ja pumppuallas. Tässä kopissa ovat kaksi sähkömoottoria pitävät peltomaat kuivina. Entisen järven keskellä on Keskuoja, jonka kautta pumput imevät eri suunnista valuvat veden. Kuivattu hyötyala on noin 140 hehtaaria. Lastusten takamailta ja Kangasalan rajoilta kymmenestä järvestä tulevat vedet kiertävät kuivatun alueen ohi n.s. Ympärysojaa myöten. Tämä isompi oja on osa Lastusten jokea, jolla on eri nimiä, eri kohdissa. Loppuosaltaan oja on Myllyoja. Purku-uoma pumpuilta myllyjojaan on Lastusten kartanon 1800-luvun nälkävuosina kaivattama ja sittemmin syvennetty. Moottoritie kulkee juuri tämän uoman yli.

- Ikivanhaa kylätietä automaalaamolta Joensuuntielle edetessä. Paikka on nimeltään Sykönoja. Tästä 100 m eteenpäin oli Huuskan asutustilan rakennus, jossa lehmät ja ihmiset asuivat saman katon alla. Tämän tien varrella oli vielä 1700-luvulla kymmenittäin pieniä peltoalppuja. Muinainen kylätie jatkui tästä Toritun ja Vannulan ohi Tervalammiin ja Riihihuhdan mäkeen ja Jyrängön myllylle, Tie oli leveydeltään yhden hevoskärryn ratastie, mutta luultavasti myllyllä kävijöillä on hevosen selässä n.s. haarapussi, jossa vilja painui molempiin päihin ja keskikohta on vasten hevosen selkää. Aikojen alussa tiellä ja poilulla ei ollut muuta eroa kuin että tie oli hevosella kuljettava.